

Tredje næstformand (Morten Lange): Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om sømandsskat.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 125) findes i tidenden sp. 3427, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1197).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Egon Jensen: De foreslåede ændringer går jo ud på at tilpasse sømandsskatten til de ændringer, der er sket i den almindelige udskrivningslov, hvor bundgrænsen for forsørgere hæves fra 7.000 kr. til 9.000 kr. og for ikke-forsørgere fra 3.700 kr. til 4.500 kr. Endvidere er lønmodtagerfradraget fordoblet, og sømændenes udgift til faglige sammenslutninger er steget. Alt dette indpasses, hvorved det faste fradrag forhøjes fra 340 kr. til 400 kr. og fra 270 kr. til 320 kr. månedlig for henholdsvis forsørgere og andre skatteydere.

Det stillede ændringsforslag går ud på, at skalaen omregnes i overensstemmelse hermed. Det betyder lettelser fra 140 kr. for en årsindtægt på 12.000 kr. for forsørgere op til 364 kr. for 20.000 kr. og noget mindre for ikke-forsørgere.

Der er tale om en enstemmig udvalgsbetænkning, og jeg kan på mit partis vegne anbefale ændringsforslaget til vedtagelse og lovforslaget til videre behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og § 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Morten Lange): Jeg stiller forslag om, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om afgift af spiritus, vin og øl.

(Lovforslaget (nr. 152) findes i tillæg A. sp. 2861, fremsættelsen i tidenden sp. 4067).

Tredje næstformand (Morten Lange): Sammen med denne sag foretages de under punkterne 6-10 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter.

(Lovforslaget (nr. 153) findes i tillæg A. sp. 2867, fremsættelsen i tidenden sp. 4067).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om omsætningsafgift af chokolade- og sukkervarer m. m.

(Lovforslaget (nr. 154) findes i tillæg A. sp. 2877, fremsættelsen i tidenden sp. 4067).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om afgift af parfumer, toiletmidler m. v.

(Lovforslaget (nr. 155) findes i tillæg A. sp. 2883, fremsættelsen i tidenden sp. 4067).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om forbrugsbegrænsende foranstaltninger.

(Lovforslaget (nr. 156) findes i tillæg A. sp. 2889, fremsættelsen i tidenden sp. 4068).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om forskellige forbrugsafgifter.

(Lovforslaget (nr. 157) findes i tillæg A. sp. 2899, fremsættelsen i tidenden sp. 4068).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Egon Jensen: De 6 foreliggende lovforslag er alle af teknisk karakter og er en konsekvens af vedtagelsen af loven om merværdioms, hvorved der også pålægges de punktbeskattede varer 10 pct.s moms. Det er anført i bemærkningerne, at disse forslag, bortset fra forslag til lov om ændring af lov om forbrugsbegrænsende foranstaltninger, der omhandler afgiften af radio- og fjernsynsmodtagere, ikke betyder øgede indtægter for statskassen, og at de ikke vil betyde en udvidelse af den statslige administration, der jo er indregnet i momsforslaget. For radio- og fjernsynsmodtagerafgifternes vedkommende er der tale om et mindre indtægtstab for staten.

Formålet er ganske enkelt en tilpasning for disse varegrupper, så de kan indgå i den almindelige omsætning i detailforretninger på samme måde som andre momsbeskattede varer. Man opretholder systemet med banderole på tobaksvarer og andre varer, således at banderolen angiver den højest tilladte udsalgspris. I mærkeprisen er indregnet de 10 pct.s moms. For detailhandleren betyder dette, at han indkøber varen til den højeste pris med fradrag af moms og sin egen avance. Det vil igen sige, at omsætningen af disse varer kan indgå i den almindelige omsætning på lige fod med andre varer, og at der af denne samlede omsætning skal svares $\frac{1}{11}$ i moms; der skal altså ikke foretages særskilt opgørelse for salg af disse varegrupper.

For cigaretternes vedkommende sker der en forhøjelse af avancerne på 0,2 øre pr. cigaret, som deles mellem detailhandler og grossist med henholdsvis 0,15 øre og 0,05 øre pr. cigaret. Denne forhøjelse er godkendt af monopoltilsynet og begrundes i omkost-

ningsstigninger, bl. a. husleje- og lønomkostninger, siden 1. februar 1966.

For radio- og fjernsynsmodtagere sker der en nedsættelse af afgiften fra 30 til 20 pct. af engrosprisen, eksklusiv afgiften, hvorved afgiften bliver nedsat til niveauet, som var gældende før 1. august 1962. Det vil betyde et indtægtstab for staten på 18 mill. kr. på årsbasis, efterhånden som nedsættelsen slår igennem, og hertil kommer yderligere, at momsens provenu formindskes med $\frac{1}{10}$ af afgiftsnedsættelsen, da momsen jo beregnes af varens pris, inklusive punkt-afgifter. Når der sker en nedsættelse på radio- og fjernsynsmodtagerafgifterne, er det ikke mindst af hensyn til produktionen i dette erhverv.

I lovforslagene præciseres, at moms ikke medregnes i den værdi, hvoraf afgift i øvrigt beregnes.

Endelig fastslås det, at papir til ugeblade og aviser er fritaget for afgift. Det er klart, at ved momsens ikrafttræden den 3. juli vil der være lagre rundt omkring i forretninger af varer, som er mærket til gammel pris. Her suspenderes reglen om, at den mærkede pris er højeste pris, og da den handlende jo skal betale moms af denne omsætning, må han naturligvis også have ret til at lægge de 10 pct. på i overgangsperioden.

Det er, som jeg sagde til indledning, tekniske ændringer som følge af momsens indførelse, og da debatten omkring alle disse problemer, også om punktskatterne og om en eventuelt kommende revision af punktskatterne, foregik ved merværdiafgiftslovens behandling og vedtagelse i marts måned i år, skal jeg ikke gøre flere bemærkninger herom på nuværende tidspunkt.

Jeg kan på mit partis vegne anbefale lovforslagene til en velvillig og hurtig behandling.

Henry Christensen: Lovforslagene er jo i alt væsentligt forslag om ændringer af teknisk karakter. Af realitetsændringer er vel den væsentligste nedsættelsen af afgiften inden for radiobranchen. Denne nedsættelse modsvares jo så til gengæld, i det væsentlige da, af den moms, der gennemføres.

Mit parti er enig i nedsættelsen af afgiften inden for radiobranchen. Jeg tror, denne branche i høj grad er i en sådan

[Henry Christenson.]

situation, at den har betydelige vanskeligheder, og jeg vil i den forbindelse ikke undlade at nævne, at de forslag, der ligger om en væsentlig skærpelse af reglerne vedrørende afskrivninger, bl. a. for en branche som radiobranschen vil kunne komme til at virke overordentlig ubehageligt og skadeligt.

Vi kan også i mit parti være enige i den ændring af avancebestemmelserne vedrørende tobaksvarer, som er motiveret i de omkostningsforhøjelser, der har fundet sted.

Jeg kan ved behandlingen af disse forslag ikke tilbageholde en bemærkning om, at det, vi her står over for, er jo at lægge den fulde moms oven på alle de bestående afgifter. Det svarer jo ikke til den aftale, som regeringen sidste forår traf med to andre partier. Det havde måske været hensynsfuldt, om finansministeren i sin travlhed havde set sig i stand til at ofre den korte tid, det måske ville have taget, på at drøfte de problemer i den forbindelse, som han dengang havde truffet en aftale med andre partier om. Det er ikke så forfærdelig hensynsfuldt, at finansministeren, fordi socialdemokratiet og regeringen nu mener at kunne disponere over SF's stemmer, ikke føler sig foranlediget til at drøfte problemet med andre. Lidt god skik mellem regering og partier, der er truffet aftale imellem, var måske ikke at foragte.

Det afgørende problem, som man ikke kan lade være med at rejse, er spørgsmålet om, hvorvidt det er holdbart og forsvarligt over én kam at gennemføre en så voldsom forhøjelse på de i forvejen stærkt beskattede områder, som tilfældet her er. Vi kommer ikke uden om, at der kan være områder, som efterhånden er så stærkt beskattede, at det kan medføre uønskede virkninger.

Jeg vil også sige, at vi beklager også i mit parti, at en ting som en lempelse af restaurationsbeskatningen ikke er blevet gennemført i denne forbindelse. Jeg tror, at Danmark som turistland er ved at få et så højt omkostningsniveau, at det ikke kan opretholdes uden skade for turistbranchen, og her er dog vel et område, som også har betydelig økonomisk interesse.

En bemærkelsesværdig situation er det vel i det hele, at vi nu oplever, at SF stemmer for disse lovforslag og er med til at

gennemføre disse voldsomme forhøjelser over en bank.

Vor stilling i venstre vil i konsekvens af vor afvisning af momsen være, at vi ikke kan medvirke og ikke vil medvirke til de lovforslag om afgiftsændringer, der her foreligger, og derfor ved tredje behandling vil afholde os fra at stemme.

Knud Thomsen: De lovforslag, der her foreligger, kan jo ikke i sig selv ophidse lidenskaberne. Jeg er enig med hr. Egon Jensen i, at de i og for sig kun er de nødvendige følgevirkninger af indførelsen af merværdiafgiften. Vi kan kun hilse med glæde, at man har givet radiobranschen den lettelse, der er tale om, og jeg skal i øvrigt ikke ved denne lejlighed udtale mig om den teknik, der ligger til grund.

Også jeg vil imidlertid gerne have lov til at opholde mig et lille øjeblik ved den passage, der begyndte med et afgiftsforlig i januar i fjor, og som nu afsluttes med, at de tilsagn, der dengang blev givet — mere eller mindre direkte, bør jeg tilføje — faktisk ikke synes at eksistere mere.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at ministeren i Folketingstidende 1965-66, sp. 1873-74, i al almindelighed — det er ikke noget direkte citat — om forslagen siger, at de tilsigter en sådan forhøjelse på de forskellige varer, at det svarer til en forhøjelse af varernes detailpriser, som de er i dag, med ca. 10 pct. Og senere siger ministeren, at det hænger sammen med, at virkningen herved vil blive den samme for disse vareområder, som hvis lovforslaget om merværdiafgiften var trådt i kraft. Der ligger i alt fald i højeste grad indirekte i ministerens ord i denne sag, at ministeren har haft i sit sind, at hvis der var kommet en merværdiafgift i umiddelbar eller nogenlunde umiddelbar fortsættelse af disse lovforslag, ville denne 10 pct.s forhøjelse være blevet trukket tilbage til fordel for merværdiafgiften.

Det samme fremgår på en noget indirekte måde af den beretning over forslag til lov om almindelig omsætningsafgift, der blev afgivet af udvalget den 26. maj 1966, hvor ministeren på side 119 anfører forskellige muligheder for skattelettelser inden for et årsbeløb på ca. 1.700 mill. kr. Nu vil alle, der har deltaget i det marathontløb, som

[Knuud Thomsen.]

forhandlingerne i momsudvalget var, jo erindre, at man faktisk arbejdede med tal på omkring 2,1 milliarder kr. og så fraregnede de ca. 400 mill. kr., som afgifterne fra januar kunne give. Det er altså helt evident, at det har været i ministerens sind; ministeren har været blødhjertet for en gangs skyld, men har altså ikke levet op til denne blødhjertethed.

Mere direkte blev det sagt af hr. Egon Jensen ved første behandling, idet han i Folketingstidende 1965-66, sp. 2886, siger:

„Hvad angår afgiftsforhøjelserne i almindelighed, er det nu foreslået, at disse skal træde i kraft den 1. februar eller 2 måneder efter fremsættelsen her i tinget. Afgifterne skal betragtes som et forskud eller en slags a conto-betaling på den senere almindelige forbrugsbeskatning, forstået på den måde, at de skal modregnes i denne.“

Der er for mig ikke spor tvivl om, hvad det er, man har haft i sindet. Nu skal jeg ikke ved denne lejlighed rejse nogen stor principiel diskussion — det ville være min natur helt fremmed — om, hvorvidt et løfte fra januar 1966 skal indløses i marts 1967. Der er adskillige meninger om det. Finansministerens mening kender vi, og jeg tror også, vi kender erhvervslivets mening, som vistnok er den stik modsatte. Men jeg vil gerne pege på, at det, der i virkeligheden interesserer mig, er den meget kraftige forhøjelse, der har fundet sted.

Se, når finansministeren i foråret 1966 altså har beskæftiget sine tanker med, at den afgiftsforhøjelse fra januar, der nu var gennemført, skulle afløses, således at merværdiafgiften ikke for disse mange varer betød en yderligere prisforhøjelse, må det jo have sine årsager — det bløde hjerte må have haft sin solide årsag — og det tror jeg har ligget i, at selv finansministeren har været bange for, om det nu ikke ville give bagslag at belaste disse erhverv på denne måde. Jeg kan i den henseende ganske tilslutte mig de bemærkninger, hr. Henry Christensen kom med, nemlig at for en del af varerne — cigaretter, øl og spiritus — vil det give bagslag i turistmæssig henseende efter min bedste bedømmelse, og jeg er da også vidende om, at inden for visse af områderne er også det egentlige danske forbrug ved at stag-

nerede. Jeg synes, det er ulykkeligt for disse fag, og det gælder faktisk alle områderne. Jeg tror, at ministeren er ved at overanstrengte disse, skal vi sige tålmodige malkekøer, der her har været tale om. Når man først kommer op på sådanne beskatningshøjder, at der kommer en køberreaktion, er følgerne temmelig uberegnelige.

Jeg har ved tidligere lejlighed i et andet udvalg interesseret mig en lille smule for chokoladebeskatningen, og det er nogle ejendommelige tal, jeg har fået oplyst — tallene er fra efteråret 1965. Man oplyser fra den pågældende brancheforening, at Danmark i 1939 havde et forbrug pr. indbygger på 1,71 kg kakaoenheder, men det var fra 1939 til 1964, altså på ca. 25 år, faldet fra 1,71 kg til 1,57 kg. Det er et kontant udtryk for, hvordan forbruget er faldet her i landet, medens verdensforbruget af kakaobønner efter FAOs opgørelse samtidig var steget med 75,6 pct. Så kan man sige — det er ikke sagt, og det er derfor ikke noget citat — at vi har bedre af ikke at belaste vore og vore børns tænder med sukker og chokoladevarer. All right, men det gør vi heller ikke; det fremgår, at forbruget af chokolade er i toppen her i Europa i Schweiz med 8,3 kg, Danmark ligger næstnederst med 3,0 kg og Frankrig nederst med 2,4 kg — men franskmændene har unægtelig andre ting, de kan søde deres gane med, så de forfalder nok ikke så meget til chokoladebrug. Når dette nu er hjemmemarkedet, kan man sige: „Ja men hvad betyder det, at vi holder hjemmemarkedet nede?“ Det betyder, at man svækker den pågældende industrigren, som jeg naturligvis her kun nævner som et eksempel, i henseende til dens eksportevne. Det fremgår af en anden tabel, jeg har her, og som omfatter eksport af chokolade og chokoladevarer i tons fra nogle europæiske lande, at eksporten er steget fra et gennemsnit for 1952-56 og indtil året 1964 fra Italien med 1.000 pct., fra Tyskland med 850 pct., fra Belgien med 460 pct., fra Holland med 210 pct., fra Schweiz med 175 pct. — og for nu ikke at trætte længere: Danmark har et minus på 28 pct. Der ser man altså den betydning, et hjemmemarked har.

En anden mindre branche vil jeg også gerne opholde mig et øjeblik ved. Danmark har fra gammel tid været et af de lande, der producerede cigarer. Der er næsten ingen

[Knud Thomsen.]

cigarproduktion tilbage i Europa; det er vel stort set kun Holland, Danmark og Tyskland og til en vis grad Schweiz — omend de schweiziske cigarer jo er noget afvigende — der fremstiller cigarer. Vi har drøftet det i udvalget, og finansministeren har, hvis jeg må røbe denne hemmelighed fra udvalgsarbejdet, indtaget det standpunkt, at nedgangen i cigarforbruget var en modesag, som man kæmpede forgæves imod, og deri kan jeg ikke være uenig. Men der er altså et vist marked for denne lille branche, som man nu øjensynlig ganske koldblodigt vil kvæle, for så vidt angår hjemmemarkedet, således at også for denne branche et hvilket som helst håb om, at Danmark skulle gøre sig gældende på eksportmarkedet, vil være udslukket.

Jeg vil altså gerne have lov til at pege på, at det for disse brancher — og jeg har kun nævnt de to eksempler — er af betydning, at de ikke økonomisk overanstreges ved beskatning. At vi ikke pludselig kan lave om på de systemer, der hersker her i landet, er jeg meget vel vidende om; men jeg finder, at en vis imødekommenhed, en vis hensyntagen havde været på sin plads under hensyn til, hvad brancherne kunne forvente, og under hensyntagen til at brancherne siden engrosomsens indførelse med søde ord har fået at vide, at det var af tekniske grunde, man ikke pålagde dem engrosoms, men tværtimod hævdede afgifterne for hver gang, man måtte pålægge eller senere hæve engrosomsen for andre varer. Jeg advarer stærkt imod denne noget erhvervsfjendtlige eller i alt fald absolut ikke erhvervsvenlige politik; der har også lydt andre røster herom: det er de arbejdende erhverv, vi lever af, og det er også de arbejdende erhverv, en finansminister sluttelig med hensyn til sit provenu skal leve af.

Jeg skal slutte med at meddele, at heller ikke det konservative folkeparti vil kunne medvirke ved lovforslagenes gennemførelse. Vi vil afholde os fra at stemme.

Aksel Larsen: Så må jeg nok hellere begynde med at meddele, at socialistisk folkeparti kan medvirke ved lovforslagenes gennemførelse og ikke agter at undlade at stemme, men at stemme for lovforslagene ved tredje behandling i den skikkelse, de

her er forelagt i, eller med de saglige ændringer, der muligvis måtte komme — selv om jeg har mine tvivl i så henseende.

Lovforslagene er stort set rent tekniske; de er en følge af tidligere vedtagne love, og der er tale om nogle ændringer, som må gennemføres. Af reelle ændringer er der vel egentlig kun dette med radio- og fjernsynsbranchen, hvor der er indført en lempelse mestendels af beskæftigelsesmæssige grunde, men også af hensyn til den pågældende industris muligheder for overhovedet at overleve og udnytte de muligheder, der måtte komme — og så det reelle, at man, jeg fristes til at sige: for en gangs skyld tager hensyn til detailhandelen derved, at der gives den lidt mere fortjeneste end hidtil ved handel med visse tobaksvarer.

Men når det er sagt, er jeg nødt til at sige, at det jo egentlig er ret interessant at få en sådan samling lovforslag, for heraf kan man få et indtryk af, hvilket broget marked der er for forbrugsbeskatningen her i landet. Vi har tidligere i skattedebatter i folketinget talt meget om fradragsjungler eller jungler i det hele taget, hvad den direkte beskatning angår; men jeg tror, at alene disse 6 lovforslag giver os et indtryk af, at der er en formodentlig lige så uoverskuelig og måske i mange henseender lige så utiltalende jungle af forbrugsskatter. Jeg vil anse det for nødvendigt, at regeringen og folketinget nu går i gang med at skaffe sig en oversigt over hele forbrugsbeskatningen med det formål ikke bare at gennemse den, men at nå frem til større og mindre ændringer alt efter forholdene.

Forbrugsskatter pålægger man for at skaffe staten penge; mange gange gør man det med den begrundelse, at det er giftige sager, det drejer sig om, og så må man af hensyn til befolkningens sundhed eller moral formindske forbruget ved at forhøje priserne. Men den slags argumenter kan vi vel se bort fra; de anvendes, men de har egentlig ikke reel betydning. Det, det drejer sig om, er, at man ved at pålægge forbrugsskatter vil skaffe staten nogle af de penge, den har brug for, og det er et yderst legitimt formål. Man gør det blot altid på den måde, at man i hver enkelt situation vælger visse særlige objekter, som man enten lægger nye skatter på eller forhøjer de hidtidige skatter eller afgifter for, og det bliver yderst vil-

[Aksel Larsen.]

kårligt. Man vurderer, hvor meget der sælges af det pågældende produkt, hvor meget forbruget muligvis kan gå ned, hvis vi forhøjer beskatningen, og hvor meget det kan give i provenu, hvis forbruget holder sig uforandret eller muligvis stiger. Man anlægger kun disse synspunkter, og man foretager ikke nogen sammenligning med, hvordan det så ser ud med de øvrige beskattede eller ikke beskattede forbrugsvarer. Altså kort sagt: der er alle muligheder for den forvriddning, som man hævdede man måtte stræbe efter at undgå, hvilket skulle være en af de mange begrundelser for en almindelig omsætningsafgift.

Der til kommer så, at sådanne forbrugsskatter i mange tilfælde har en kedelig asocial tendens; de modvirker det, der skulle være princippet for beskatningen herhjemme, nemlig progressionen. Det er ikke, fordi jeg synes, at det er aldeles storartet, at folk ryger en forfærdelig masse cigaretter; jeg tvivler såmænd ikke om, at det er sandt, som videnskaben påstår, at det er usundt, men på den anden side må vi erkende, at folk jo ryger disse cigaretter, og hvad enten de har en meget stor indkomst eller en lille indkomst, ryger de vel, når de er cigaret-rygere, omtrent lige mange cigaretter. Det vil naturligvis sige, at afgiften virker som en kopskat; der betales ikke i forhold til indkomsten eller ens økonomiske muligheder, men den velhavende og den fattige betaler omtrent lige meget i cigaretskat til staten om året. Det er også en grund til, at man må se på, om det er rimeligt at opretholde sådanne forhold. Jeg har naturligvis ikke noget forslag at stille her; jeg vil kun sige, at det er nødvendigt, at vi nu i så hurtigt tempo som overhovedet gør ligt får gennemset hele forbrugsbekskatningen og bl. a. ud fra de synspunkter, der er fremhævet her, undersøger, hvad der kan gøres ved den.

Hertil kommer så det, som andre har været inde på, nemlig at der i de senere år til nogle af de brancher, der har sådanne forbrugsbekskattede varer, når varerne fik en ekstra afgiftsforhøjelse, er givet mange løfter om, at den skulle bortfalde, når vi fik en almindelig omsætningsafgift. Løfterne har ikke kunnet holdes, og jeg tror ikke, det virker så forfærdelig meget at pukke på disse løfter

ved denne lejlighed, for så vil finansministeren jo komme op og sige: „Ja men hvor intet er, har selv kejseren tabt sin ret, og hvad kan finansministeren gøre ved det?“. Jeg tror heller ikke, der har været nogen tendens fra noget parti i salen til at komme med egentlige, konkrete forslag under de skatteforhandlinger, vi har haft, om, at nu skulle denne eller hin afgift, det være sig på tobak, øl, vin el. lign., bortfalde eller ned-sættes. Men problemerne er der i hvert fald, og selv om jeg som andre nok vil tro, at den stadig stærkere overgang, der sker for rygerne fra cigarvarer til cigaretter, i høj grad skyldes det, man nu her har kaldt et mode-lune — det er det just ikke, det er en ændring af forbrugsvanerne — så spiller priserne også en rolle.

Jeg har med en vis interesse læst det materiale, vi har fået fra visse cigarfabrikker herhjemme, og jeg kan ikke bestride, at der er en ret stærk argumentation i det. Men naturligvis kan vi ikke opretholde cigar-industrien bare af hensyn til beskæftigelsen; det er ikke sådan, at en hvilken som helst erhvervsvirksomhed skal opretholdes, hvis beskatningen på nogen måde generer den. Alligevel har man lov til at tage det i betragtning. Det er også rigtigt, som hr. Knud Thomsen har sagt, at en dansk industris eksportmuligheder naturligvis i høj grad hænger sammen med, om den har et hjemmemarked at bygge på. Jeg tror ligesom hr. Knud Thomsen, at hvis hjemmemarkedet bliver for lille, ender det med, at industrien ikke overlever, og så mister vi en eksport.

Jeg kan dog ikke, når dette er bragt på bane her, undlade at tilføje som en rent personlig opfattelse — men jeg tror selv, den er rigtig, ellers ville jeg jo ikke komme med den — at det forekommer mig, at dansk cigarindustri gør for lidt for i fællesskab og ved samarbejde virkelig at oparbejde et eksportmarked. Nu er der en nederlandsk parlamentsdelegation her i landet, så man skal jo ikke genere vore gode venner hol-lænderne; men jeg vil nu alligevel sige, at rundt omkring i den verden, hvor jeg har en chance for at bevæge mig, møder man overalt disse hollandske cigarer, som jeg personlig anser for at være noget modbydeligt noget, mens man har meget svært ved at få danske cigarer, som efter min opfattelse er langt bedre. Jeg skulle tro, at et ordentligt

[Akseel Larsen.]

eksportfremstød, som blev gennemført af cigarindustrien som sådan, måtte kunne give resultater — men bevares, det er ikke det spørgsmål, vi behandler her; jeg fandt bare anledning til nu at sige dette.

Ja, så har jeg ikke mere at tilføje. Jo, jeg kan naturligvis sige i forbindelse med det, jeg har sagt om den forvridding, der sker, at de punktskatter, som er pålagt, om jeg så må sige, uden indbyrdes forbindelse og uden afvejning af, hvordan det virker på det ene og det andet erhverv, det ene og det andet forbrug, den ene og den anden branche, jo har haft skæve virkninger for visse brancher og for nogle brancher mere end for andre. Jeg har den opfattelse, at f. eks. den høje afgift på parfumer og toiletmidler, som nu suppleres med moms, i hvert fald kommer til at genere forretningslivet i denne branche. Nu kan man tvistes om, hvorvidt det er rimeligt at opretholde disse forretninger, og det kan så være et spørgsmål for sig; men det kunne godt være, man her var nået op over den forsvarlige grænse for en afgift. Jeg henstiller konkret til overvejelse, selv om jeg godt ved, at vi ikke kan gøre noget ved det nu: vi må se at få kigget på dette såvel som på mangfoldige andre problemer i den tid, der kommer.

Jeg kan også sige, at når man nu, hvad jeg tror der er enighed om i det store skatteudvalg eller i momsudvalget, tilgodeser radiobranchen, er det vel egentlig et spørgsmål, om man burde opretholde og yderligere forhøje den store afgift på grammofonplader. Også her er jeg klar over, at der ikke kan gøres noget ved det i denne „trækning“; men det er i hvert fald en af de detaljer, som vi, om jeg så må sige, må have i bagehovedet og tænke over ved den revision af forbrugsbeskatningen, vi ubetinget må i gang med.

Jeg henstiller altså til finansministeren, at han dels her gentager det utvetydige løfte, han har givet i skatteudvalget, om, at vi nu skulle i gang med at gennemse og revidere hele forbrugsbeskatningen og ikke mindst punktbekskatningen, dels at han samtidig sætter i gang en undersøgelse af det på administrativt plan, således at folketinget eller folketingsudvalget så snart som muligt kan få en virkelig brugbar oversigt over, hvordan det ser ud, hvilke afgifter der er

på forbruget, hvormed de er motiveret, hvordan de har udviklet sig osv. Det må dog være nødvendigt at have en sådan oversigt, for at vi fra folketingets side kan gå i gang med arbejdet.

Med disse ord skal jeg endnu en gang anbefale disse stort set tekniske lovforslag til hurtig vedtagelse her i tinget.

Hilmar Baunsgaard: Som allerede fremhævet af foregående ordførere er de lovforslag, vi her behandler, for så vidt en del af den beslutning, der her i tinget er truffet om indførelse af en merværdiafgift, og i konsekvens af den holdning, det radikale venstre dengang indtog, vil ministeren være forstående over for, at vi ikke kan tage et medansvar for gennemførelsen af de her fremsatte lovforslag. Jeg vil også gerne sige, at vi andre, der ikke havde et medansvar for gennemførelsen af merværdiafgiften, havde en ganske klar fornemmelse af, at der mellem de to partier var truffet en aftale om visse justeringer af de indirekte afgifter, men at der derudover, som det nu er foreslået af ministeren, ville være behov for at foretage rent tekniske justeringer på andre områder.

Jeg tror, vi alle erkender, at ikke mindst det departement i finansministeriet, som har med den indirekte beskatning at gøre, helt selvfølgelig og naturligt må have været overbelastet og formentlig vil være overbelastet nogle måneder frem endnu rent arbejdsmæssigt. Men alligevel kan jeg ikke tilbageholde en beklagelse af, at der er gået mere end 2 måneder, inden vi har fået disse lovforslag forelagt, og denne beklagelse hænger sammen med, som ministeren ved, at der findes andre områder i den indirekte beskatning, hvor vi andre ikke føler os overbevist om, at det vil være tilrådeligt at lade merværdiafgiften træde i kraft uden justeringer.

Det har været nævnt af tidligere ordførere, at cigar- og tobaksindustrien har problemer, som vi andre åbenbart finder mere alvorlige, end ministeren gør. Vi har diskuteret restaurationsskatten meget ivrigt, og jeg kan heller ikke lade være at nævne, at vi også har diskuteret brugtbilsafgiften. Jeg tror, det om alle tre områder gælder, at der har været næret en almindelig forventning om, at når merværdiafgiften blev gennem-

[Hilmar Baunsgaard.]

ført, skulle der på disse som på andre områder foretages justeringer. Nu er det klart, at der i bedømmelsen af mulighederne for at gøre dette sammen med merværdiafgiftens ikrafttræden også må indgå en rent finanspolitisk vurdering af de provenumæssige virkninger, og det kan, erkender jeg, føre til, at man på visse områder vil komme til at stå over for sådanne finanspolitiske virkninger, at det alene af den grund ikke vil være rigtigt eller muligt at lade der være fuldstændig tidsmæssig samstemmighed imellem merværdiafgiftens ikrafttræden og en eventuel afgiftsændring. Men tilbage bliver, at der kan være områder, hvor man må erkende, at problemerne for de pågældende brancher er så store og de finanspolitiske virkninger modsvarende så små, at vi alvorligt må overveje, om det vil være forsvarligt at gå ind i tilværelsen under merværdiafgiften uden ændringer.

Derfor går jeg ud fra som en given ting, at når vi andre helt naturligt har taget til efterretning, at regeringen kan fremsætte disse lovforslag på så sent et tidspunkt til vedtagelse i denne samling, vil regeringen også acceptere det, hvis vi andre finder det nødvendigt at stille ændringsforslag på andre områder til vedtagelse i denne samling med virkning samtidig med merværdiafgiftens ikrafttræden. I hvert fald forbeholder vi os fra det radikale venstres side at gøre noget sådant, hvis vi i en drøftelse i udvalget kommer til det resultat, at det vil være nødvendigt og rigtigt at gøre det.

Antonsen: Som det allerede er blevet klart, er der her tale om en teknisk ændring af visse punktafgifter som en aktuel konsekvens af merværdiafgiften, som liberalt centrum som bekendt stemte imod.

Der er tale om, at der skal finde tekniske justeringer sted, som medfører, at afgiftsbelastningen med en enkelt undtagelse stort set forbliver uændret på de mange punktafgiftsområder, således at momsens altså blot bliver lagt oveni; vin og tobak og øl og chokolade og parfume osv. stiger med 10 pct. fra den 3. juli. Det var imidlertid stillet i udsigt ved de sidste forhøjelser af en række af disse punktafgifter for 1½ år siden, at disse forhøjelser var a conto-betalinger på den moms, der skulle komme, og hr. Henry

Christensen beklagede, at aftalen med de andre partier om dette var brudt.

Jeg synes, det er mere beklageligt for det erhvervsliv, som havde regnet med, at det var a conto-betalinger, og at der ikke nu skulle komme yderligere en stigning på 10 pct. Jeg kan måske tilføje, at det var en letsindig forestilling, at det kun skulle være en a conto-betaling, for hvis man ville blive stående på de 10 pct.s merværdiafgift, som vi nu er landet på, var det vist ikke muligt at finde veje for en nedsættelse af punktafgifterne, samtidig med at momsens blev pålagt. Det var letsindigt, og mit partis ordfører deltog da heller ikke i udtalelserne om, at det var en a conto-betaling.

Man kan så for en række af disse varer stille det spørgsmål, om ikke grænsen er ved at være nået. Vi har, som hr. Aksel Larsen nævnte, fået en henvendelse fra tobaksindustrien, der viser, at salget af en række af disse varer stagnerer eller nærmest viser tilbagegang. Vi ved også, at det inden for andre sektorer, f. eks. for øllet, er sådan, at grænsen er ved at være nået, og at der har været stagnation. Hvis det ikke er sådan, at der ligger moralske motiver bag denne beskatning, således at man direkte herigenem vil søge at få folk til at standse forbruget af disse varer, men det kun er af statsfinansielle grunde — altså som hr. Aksel Larsen udtrykte det, for at skaffe penge — man opkræver disse afgifter, må man jo gøre sig helt klart, at det, man får ind i statskassen, ikke alene afgøres af afgiftens størrelse, men også af den mængde, der sælges af de enkelte varer. Der er derfor god mulighed for, at der kunne blive tale om et større provenu til finansministeren, hvis afgiftssatserne var lavere; det burde i hvert fald undersøges meget grundigt.

Vi kan give tilslutning til den nedsættelse, der er foreslået for radio og TV. Branchen har her også vist, at grænsen var nået; der kom tilbagegang i salget, og derved faldt provenuet. En af begrundelserne har vel også været den, at der finder en betydelig import sted specielt af de små, populære transistorradioer, der ikke har den samme afgiftsbelastning. Det samme argument hører vi fra sæbe- og parfumeindustrien, som også er tynget af en meget høj afgift — ja, den ser ikke så stor ud i afgiftsloven, for dér står 37½ pct.; men så vidt jeg kan

[Antonsen.]

regne ud, betyder det, hvis man måler afgiften på prisen fra fabrik eller ved import, at den i virkeligheden på disse varer er omkring 125 pct. Det er da klart, at de folk, der alligevel skal til udlandet som turister eller på anden måde, af og til forsyner sig med disse produkter dér; derved mister den danske industri penge, og derved mister finansministeren penge.

Vi kunne også have ønsket, at man havde taget restaurationsafgiften med nu. Også på det punkt har man stillet i udsigt, at den skulle bortfalde, når momsen kom. Vi ved, at momsen, der træder i kraft midt i turistsæsonen, kan have uheldige virkninger over for turisterne, der pludselig møder stigende udgifter på en række områder; der var måske her et område, hvor man kunne have hjulpet lidt på den anden led.

Endelig skal jeg tillade mig at gentage, at jeg, som jeg tidligere har været inde på, ikke kan se nogen begrundelse for at opretholde papirafgiften, som giver finansministeren skaldede 40 mill. kr. Jeg tror ikke, det er en afgift, det bliver ret nemt at opretholde — men det er jo muligt, at det er en af de ting, der er gemt til side; det fremgår jo af aftalen mellem socialdemokratiet og SF, at man skal igennem en virkelig revision af afgiftslovene formentlig til efteråret, og så er der jo her en af de godbidder, man kan bruge til den tid. Men jeg vil gøre opmærksom på, at den er meget uretfærdig; den rammer kun papiremballage, medens andre former for emballage ikke er belagt med afgift, og den rammer bøger. Det er de to hovedområder, der bliver ramt af papirafgiften. Det har endog i forbindelse med momsen været diskuteret, om bøger skulle fritages for moms, og det vil jeg indrømme ville være meget upraktisk af hensyn til hele systemet. Men hvorfor denne ekstrabeskatning? Er der nogen særlig begrundelse for, at bøger skal ekstrabeskattes, som det sker med merværdiafgiften?

Hr. Aksel Larsen havde et par kritiske bemærkninger til tobaksindustrien, der gjorde

for lidt for eksporteren. Det er nu desværre et område, hvor det er meget svært at eksportere. Det er for det første et område, hvor man støder på meget høje toldsatser, når man vil eksportere; f. eks. er det således i fællesmarkedet, at den fremtidige fælles toldsats for tobaksvarer, der jo normalt er et gennemsnit af de hidtidige toldsatser, bliver 80 pct. for cigarer. Det er desuden et område, hvor der meget hyppigt er monopol-detailsalg; man har et statsligt tobaksmonopol, der foretager udsalget af disse varer, og det er meget svært at få lov til at komme med, ja, bare at få et enkelt mærke med frem på disken. Der er altså mange vanskeligheder; men alligevel er det lykkedes for den pågældende industri i den tid, der er gået, siden vi kom med i EFTA, at mere end fordoble sin eksport.

Vi har altså en række kritiske bemærkninger til de enkelte punktafgifter og er ikke overbevist om, at vi ved i nogle tilfælde at pege på muligheden for nedsættelse samtidig peger på en nedgang i det provenu, det offentlige får ud af disse afgifter. Hvis det skulle medføre et provenutab, ved finansministeren udmærket, at vi i hvert fald er parat til at bidrage til, at pengene kommer ind på den anden vis.

(Kort bemærkning).

Aksel Larsen: Jeg vil blot tillade mig at bemærke, at så vidt jeg ved, er industri-toldsatserne afskaffet i EFTA. Så vidt jeg ved, pålægger Sverige ikke danske cigarer og cerutter told; men i Sverige kan man overalt, ligegyldigt hvor man kommer, og hvor afsides det end er, købe hollandske cigarer og cerutter — men danske ser man ikke!

(Kort bemærkning).

Antonsen: Jeg kan kun tilføje, at Sverige er så langt vort største eksportmarked. Eksporten til Sverige er på langt over 1 mill. kr., og da cigarer jo ikke koster ret meget, eksklusive afgift, er det en forholds-

[Antonsen.]

vis pæn mængde — og det er et af de områder, hvor vi ekspanderer kraftigt.

Niels Helveg Petersen: Der udspinder sig her en almindelig debat om cigarindustriens forhold, og den føler jeg mig kaldet til at blande mig i, da jeg har et vist kendskab til denne branches forhold.

Med hensyn til eksportarbejdet for danske cigarer, cerutter og cigarillos er forholdet det, at der på mange markeder er gjort et energisk arbejde; men det møder ikke mindst hindring derved, at de store hollandske fabrikker er opkøbt af cigaretfabrikkerne, som har meget større muligheder for at markedsføre produkterne.

For at gøre et par andre bemærkninger om industriens forhold, som jo har været stærkt inde i debatten, vil jeg gerne understrege, at Danmark er det land i verden, der har det største forbrug pr. indbygger af cigarer, cerutter og cigarillos. Det, man er i færd med ved beskatningen af cigarer, cerutter og cigarillos, er at slå et specielt dansk forbrugsmønster i stykker — et forbrugsmønster, der hviler på en større kvalitet i tobaksnydelse end andre produkter — og det kan jeg ikke se, der kan være nogen interesse i.

Så bliver der sagt, at tilbagegangen i salget er en modesag; befolkningen ønsker ganske enkelt ikke at ryge disse varer, og derfor falder salget. Det er en sandhed med store modifikationer. Det viser sig nemlig, at salget specielt er faldet, når der er kommet afgiftsforhøjelser. Jeg tror, at salgsnedgangen har en meget nær sammenhæng med afgiftsforhøjelserne, og det er de stadige afgiftsforhøjelser — der har været 18 af dem siden krigen — branchen ikke har kunnet tåle. Jeg må sige, at ud fra finansministerens synspunkt ser jeg ikke ganske visdommen i en forøgelse af afgifterne på disse varer, som betyder, at provenuet kan blive mindre. Tilbagegangen i det forløbne år i salg af cigarer, cerutter og cigarillos har sikkert betydet, at statskassen ikke har haft noget provenu af afgiftsforhøjelsen sidste år, og når det er tilfældet, er vi nok ude i noget uholdbart, også set fra finansministerens synspunkter.

Jeg håber, at der i udvalget er interesse for at se videre på spørgsmålet, og at finans-

ministeren ikke ganske vil afvise, at der for cigarindustrien er et alvorligt problem.

Finansministeren (Grünbaum): Det, vi står over for her, er jo at foretage visse tekniske ændringer i en række punktafgifter som følge af merværdiafgiftens gennemførelse. Hvor der er tale om punktafgifter, hvor afgiften er beregnet som en vægtafgift eller stykafgift, er der ingen problemer. Det er ved de afgifter, der beregnes i forhold til værdien, enten helt eller delvis, problemerne kommer ind, og det er derfor, disse lovforslag er fremsat. Det, vi skal tage stilling til i dag, og ved det arbejde, der videre skal ske i folketinget, er jo ikke, hvorvidt disse punktafgifter skal nedsættes eller ændres; det er udelukkende et spørgsmål om tekniske ændringer. Jeg vil gerne understrege, at hele diskussionen om, hvorvidt merværdiafgiften skal lægges oven på punktafgifterne eller ikke, jo har været ført. Jeg forstår godt, at man her i dag vil benytte lejligheden til at snakke om noget, som man ved interesserer befolkningen, i stedet for disse tekniske ting, der ikke interesserer særlig meget; men realiteten er jo, at diskussionen har fundet sted, og hvis de partier, der her i dag har trukket dette spørgsmål frem, mener, at den ikke har fundet sted i tilstrækkeligt omfang, så er det da disse partiets ansvar, at de ikke i tilstrækkeligt omfang har fået drøftelsen frem på det tidspunkt og det sted, hvor den skulle have fundet sted, nemlig i forbindelse med skattedrøftelserne.

Når man nu siger, at vi har brudt en aftale — det var særlig hr. Henry Christensen, der var inde på det, og jeg forstod i øvrigt slet ikke, at det netop var ham, der kom med det — må jeg dertil sige, at det er rigtigt, at der var en aftale. Det er det første, jeg gerne vil understrege. Hr. Knud Thomsen talte om, at det indirekte fremgik af noget, jeg havde sagt, at der skulle være en sådan aftale. Jeg har altid vedstået mig den aftale, der blev indgået. Der var en klar aftale om, at den forhøjelse, der fandt sted dengang, var en conto-betaling, kan man sige. Men det er jo ikke det, der er problemet. Jeg har tydeligt og klart sagt, at denne aftale byggede på en bestemt forudsætning, nemlig at merværdiafgiften blev gennemført sidste forår. Denne forudsæt-

[Finansministeren.]

ning bristede — jeg skal ikke komme nærmere ind på hvorfor — og dermed var den aftale ude af verden.

Nu siger hr. Henry Christensen til mig i dag, at jeg burde have taget mig tid til at drøfte det med aftalepartnerne. Det må jeg afvise, for denne drøftelse har jo fundet sted i udvalget om skattereformen. Jeg står her med bilaget til betænkningen over forslag til lov om almindelig omsætningsafgift, og her kan man jo i bilag 190 se en ganske interessant tabel beregnet på foranledning af netop hr. Henry Christensen, som ønskede beregnet, hvad en 10 pct.s forhøjelse af en række punktafgifter ville kunne give i provenu. Det ville give i alt godt 1 milliard kr. — og det drejer sig netop om alle de afgifter, vi står og taler om her i dag. Når nu venstre dengang syslede med et forslag om, at man ikke behøvede at gennemføre merværdiafgiften, men i stedet for kunne nøjes med at lægge 10 pct. på alle disse punktafgifter og bruge det som grundlag for en skattereform, så synes jeg ikke, man skal stå her i dag og bebrejde mig, at jeg ikke har drøftet dette spørgsmål med venstre. Når spørgsmålet ikke har været rejst med styrke under skattedrøftelserne, når det ikke er kommet frem i betænkningen, og når det end ikke blev nævnt under den store debat, vi havde her i folketinget i forbindelse med merværdiafgiftslovsforslagets gennemførelse — hvor det jo havde været helt naturligt at føre denne debat, fordi det var dér, vi tog stilling til, at merværdiafgiften skulle lægges oven på alle disse varer — så finder jeg det ikke helt rimeligt, at man retter en sådan bebrejdelse imod mig som finansminister, og slet ikke, at det er hr. Henry Christensen, der gør det.

Hr. Henry Christensen rejste også spørgsmålet om restaurationsskatten. Jeg har sagt mange gange, at også jeg mener, den bør ned. Jeg vil også gerne her i dag udtrykke en almindelig beklagelse af, at man på visse områder formentlig er kommet for højt op med punktafgifterne; cigarene har været nævnt, og man har talt om forbrugsvaner i den forbindelse. Det er vel rigtigt, at der er en „trend“ i forbrugsvanerne, som gør, at det går ud over cigarene; men jeg kan da sige for mit eget vedkommende, at hvis det var mine forbrugsvaner, der var afgørende,

så ville det se anderledes ud. Jeg beklager da også, at man for en række af disse nydelsesmidler er kommet for højt op med skatterne. Men spørgsmålet om, hvorvidt man kan komme ned, mener jeg altså ikke hører hjemme her i dag; det hører hjemme i den almindelige drøftelse, som jeg har givet tilsagn om, at vi skal have om hele punktafgiftssystemet. Jeg vil også gerne på hr. Aksel Larsens foranledning gentage her i dag dette tilsagn om, at vi tager hele punktafgiftssystemet op til en almindelig gennemgang. Jeg kan oplyse, at tolddepartementet i øvrigt allerede er i fuld gang med dette arbejde; det har ikke hvilet, det er blevet udført ind imellem alt det andet, som embedsmændene i tolddepartementet har haft med at gøre. Det er altså i gang, og jeg regner med, at vi til efteråret straks kan gå i gang med en undersøgelse af disse spørgsmål.

Det er vel rigtigt, at der er nogle punktafgifter, som vanskeligt kan bære en forhøjelse; men på den anden side må vi sige, at dette punktafgiftssystem er en naturlig bestanddel af vort skattesystem, ikke mindst når man går over til et system med en almindelig omsætningsafgift, der rammer hele forbruget, og som derved har en tendens til at vende den tunge ende nedad. I et sådant system kan det være rigtigt samtidigt at have nogle punktafgifter, man kan arbejde med, således at afgiftssystemet ikke kommer til at vende den tunge ende nedad, d. v. s. lægge afgifterne på det, man har kaldt luksusvarer eller varer, som bedre kan bære skatterne. Jeg synes altså, at systemet med punktafgifter er godt, og at vi ikke skal afskaffe det; men vi skal gennemgå punktafgifterne ud fra de synspunkter, som også har været gjort gældende i dag, og se, om der er muligheder for at regulere på dem.

Jeg skal i øvrigt ikke gå ind i en større debat her i dag. Der er ikke sagt noget imod det rent tekniske, der er foreslået af mig. Så kan vi jo i udvalget se på, om der ved gennemgangen skulle være anledning til at ændre på det ene eller det andet.

Når hr. Hilmar Baunsgaard siger, at der har været en almindelig forventning om en revision af punktafgifterne i forbindelse med gennemførelsen af merværdiafgiften, mener jeg, at det må være en fortaleselse, for så måtte det da være kommet frem under

[Finansministeren.]

vore forhandlinger. Jeg mener tværtimod, at da vi i udvalget drøftede dette problem, endte denne drøftelse netop i det tilsagn, jeg gav om, at hele punktafgiftssystemet skulle tages op til en revision, og at der var almindelig enighed i udvalget om, at så skulle vi udskyde dette problem til behandling til den tid.

Jeg vil gerne gentage mit tilsagn om, at vi tager alle punktafgifterne op til en grundig undersøgelse og kulegravning, også med henblik på om enkelte af dem trænger til en nedsættelse; det kan så være, at der er andre, der måske kan forhøjes. Sandheden er i hvert fald, at en reel diskussion af disse problemer får vi kun i forbindelse med en vurdering af hele den finansielle situation. Pengene skal jo skaffes på den ene eller den anden måde.

Egon Jensen: Det var med velberåd hu, jeg ikke genoptog debatten om selve punktskattesystemet og merværdiomsen, idet jeg gik ud fra, at spørgsmålet var uddebatteret. Men jeg vil gerne understrege endnu en gang, som finansministeren gjorde det, at jeg ikke rigtig synes, forargelsen hos hr. Henry Christensen var ægte, når han talte om, at nu lægger man oven i købet 10 pct. oven på de punktbeskattede varer, for da venstre, som det fremgik af finansministerens tale, netop havde et forslag om 10 pct. på alle punktbeskattede varer, kan forargelsen i hvert fald ikke være dér.

Hr. Knud Thomsen var så venlig at citere mig for en bemærkning i forbindelse med afgiftsforslagene i januar måned 1966; jeg havde sagt, at de forhøjelser, som blev gennemført, ville blive modregnet i den kommende moms. Jeg vil gerne vedstå denne bemærkning; jeg mener også, at det var rigtigt at fremsætte den på det tidspunkt. Men hr. Knud Thomsen sagde jo også, at det var en betingelse, at der umiddelbart efter blev gennemført en merværdi-afgift, og det skete som bekendt ikke. Der gik et år, og derfor kom der et provenu-problem for staten.

Der er mange af de bemærkninger, som hr. Aksel Larsen gjorde om selve punktskattesystemet, cigaret- og cigarforbruget osv., som jeg i høj grad kan være enig i; men det er klart, at der også er et problem

med beskatningen i vore nabolande — incitamentet til at få tobaksvarer ind på den ene eller den anden måde. Fælles for alle de problemer, vi står over for, er imidlertid, at pengene skal ind enten på den ene eller på den anden måde, om man så fordeler afgiften på nogle varegrupper med særlig vægt og på andre med mindre vægt. Det er ikke et spørgsmål om det samlede pengebeløb, men om fordelingen.

Endelig en bemærkning til hr. Hilmar Baunsgaard, der sagde, at man havde talt om, at man eventuelt skulle have ophævet brugtbilsafgiften. Nu er det jo en ting, som mange her i tinget godt kunne ønske; der er mange ting, vi godt kunne ønske, men vi har bare ikke rigtig noget at have disse ønsker i. Jeg vil dog gøre opmærksom på, at hvis brugtbilsafgiften skal ophæves, har brancheforeningen jo antydnet, at man kunne konvertere det til en afgift på de nye biler; men det ville i forhold til det, der er indkommet som brugtbilsafgift, betyde, at de nye biler ville få en afgift på formentlig 1.000-1.100 kr., og at de brugte biler i hvert fald ikke blev billigere af den grund. Jeg kan egentlig ikke se, at dér var en løsning — men det var jo også branchen, der kom med det. Skal vi helt ophæve afgiften, så drejer det sig om et tab på 120 mill. kr.

Henry Christensen: Jeg forstod på finansministeren, at han var utilfreds med, at jeg havde draget nogle problemer vedrørende disse afgiftsspørgsmål ind i debatten. Jeg forstod, at han fandt, at når finansministeren havde stillet lovforslag, der hovedsagelig var af teknisk art, var det forkert og urimeligt, at ordførerne drøftede afgiftsproblemer, som lå ud over det tekniske. Jeg tror nu, vi kommer til at bede finansministeren affinde sig med, at når afgiftslove er til behandling, tillader ordførerne sig at fremsætte bemærkninger om vurderingen af afgiftslovene i deres sammenhæng. Det kan ikke være finansministeren, der skal bestemme omfanget af debatten. Det må være rimeligt, at folketinget benytter sådanne lejligheder til at fremsætte de mere generelle synspunkter, som man kan finde anledning til.

Hvad angår spørgsmålet om momsens lagt oven på afgifterne, takker jeg finans-

[Henry Christensen.]

ministeren for, at han erkender, at der var en aftale. Finansministeren indfortolker en ganske bestemt forudsætning, men det må stå for finansministerens egen regning. Det ændrer ikke min opfattelse af, at det havde været en rimelig fremgangsmåde, om finansministeren var gået til de partier — jeg tænker ikke her på, at han måske har drøftet problemet med SF — han havde den tidligere aftale med, og sagt, at nu fandt han, at der var ændrede forudsætninger, og derfor mente han ikke, aftalen kunne gælde.

Med hensyn til venstres standpunkt under forhandlingerne var det klart, at vi under de foreliggende omstændigheder klart gik imod merværdiafgiften. Vi bad om en beregning over, hvad en yderligere 10 pct.s forhøjelse på de punktbeskattede varer ville give. Det var af hensyn til at tilvejebringe oplysninger, og det berettiger ikke finansministeren til at sige, at dermed har venstre stillet forslag om en sådan forhøjelse. Vi stillede udtrykkelig siden hen et sammenhængende forslag, der byggede på afgiftsforhøjelser, som var væsentligt mindre end dem, der gennemføres, og det gjorde vi ud fra det hensyn, at der i hvert fald var en række områder, der efter vor mening trængte til væsentlige justeringer. Når vi havde den opfattelse, synes jeg, det var rimeligt at bede om, at drøftelserne om disse ting måtte ske på et rigtigt grundlag. Hvis finansministeren har forhandlet om forskellige ting under forudsætning af momsens gennemførelse, må det være sket med dem, der gennemførte momsen; det er ikke en forhandling, han kan henvise til over for os, der under de givne omstændigheder var imod merværdiafgiften.

Endelig vil jeg gerne sige i spørgsmålet om brugtbilsafgiften, at også jeg har hørt til dem, der under udvalgsforhandlingerne har arbejdet for, at vi fik brugtbilsafgiften fjernet. Når den nu er bragt ind i debatten her i dag, vil jeg endda sige, at det forekom mig, at der under forhandlingerne var et betydeligt skred i mulighederne for at nå et resultat her. Men da det endte med, at finansministeren alene førte forhandlinger med SF, faldt dette væk, forekommer det mig. Jeg vil meget gerne medvirke til om muligt at få fjernet en, synes jeg, meget

generende og for branchen meget vanskelig afgift, så jeg kan give tilsagn om at deltage i et arbejde herfor.

Knud Thomsen: Til finansministeren kun den korte bemærkning, at da jeg foretrækker her i salen kun at referere til, hvad der måtte være salen bekendt, og ikke til de drøftelser, der har fundet sted i udvalget, valgte jeg at citere finansministerens udtalelser fra den daværende førstebehandling, som jo ikke indeholdt noget egentligt løfte, men kun et indirekte. Jeg er helt klar over, at finansministeren siden i udvalget har udtalt sig på anderledes kontant måde. Men jeg tog, da jeg talte før, meget forsigtigt på dette løfte både over for finansministeren og over for hr. Egon Jensen og erkendte fuldt ud, hvad også hr. Egon Jensen har medgivet mig, at løftet blev afgivet under visse forudsætninger. Men det, jeg opholdt mig ved, var, at der var jo en årsag til, at løftet blev afgivet, og årsagen kan kun være, at hvis man ventede at indføre en merværdiafgift i løbet af foråret eller pr. 1. juli 1966, mente man dengang ikke, at disse brancher kunne bære en yderligere 10 pct.s forhøjelse af priserne, og dette forhold har ikke ændret sig i løbet af de tre fjerdingår, der er gået siden, således at man ikke i dag kan sige: i dag kan brancherne udmærket tåle, at deres priser forhøjes med 10 pct., medens de ganske afgjort ikke kunne tåle det for knap et år siden.

Dette forhold står fast, og det havde i den henseende efter min ganske personlige opfattelse været rigtigere, om finansministeren var kommet med alternative forslag, således som det jo nu engang er en ministers lod. Så kunne udvalget have debatteret: skal vi det ene, eller skal vi det andet? I stedet for kom der som bekendt ingen debat om dette spørgsmål.

Aksel Larsen: Det er med en vis forbauselse, jeg hører hr. Henry Christensen her forklare, at venstre ikke har stillet forslag om, at vi skulle have punktskatterne forhøjet med ca. 10 pct. Jeg erindrer da levende, at jeg har set en opstilling fra venstre om, hvorledes man ved en punktskatteforhøjelse på spiritus, tobak osv. kunne skaffe mellem 1.000 og 1.100 mill. kr., og hvis man gjorde det, behøvede man jo ikke momsen. Bevares,

[Aksel Larsen.]

det var ikke udformet som et lovforslag eller et ændringsforslag til et lovforslag, men det var venstres alternativ til momsens; venstre sagde: vi vil godt skaffe staten disse 1.000-1.100 mill. kr., men de skal skaffes over punktskatterne. Ja men det er da rigtigt, så jeg forstår aldeles ikke, at hr. Henry Christensen vil benægte det her. Jeg må også give finansministeren ret, når han siger, at når venstre kunne komme med en sådan idé, har de i hvert fald ikke sagt, at nu skal beskatningen af tobak og øl og vin sættes ned; venstre ville tværtimod have den sat op. Det var disse områder, man specielt var ude efter.

Dernæst må jeg beskæftige mig med noget andet, hr. Henry Christensen talte om, og det er sådan set mere alvorligt. Han siger, at hvis finansministeren fandt, at de forudsætninger, hvorunder han havde afgivet løfte om, at visse punktskatteforhøjelser skulle bortfalde, når momsens blev gennemført, ikke kunne holde, så burde finansministeren være gået til de partier, han havde gennemført disse tidligere afgiftsforhøjelser sammen med, og sagt til dem: forudsætningerne er bristet, og hvad skal vi nu gøre? Det er i hvert fald en helt ny parlamentarisk metode, der her anbefales, at en regering skal være bundet til, hvad der tidligere er vedtaget på skatteområdet, og ikke må foretage ændringer i disse skatte- eller afgiftslove, uden at disse ændringer på en eller anden måde er godkendt af de partier eller de folketingsmedlemmer, der tidligere har stemt for disse afgiftslove. Jeg kan ikke forestille mig, at en sådan praksis overhovedet skal være gennemførlig; jeg synes, det er et ganske mærkværdigt parlamentarisk princip, hr. Henry Christensen nu gør sig til talsmand for. Vi har i udvalget under de meget langsommelige drøftelser vedrørende omsætningskatten også talt om punktskatter og afgifter og alt muligt, og vi har talt om, hvorvidt der var mulighed for at lempe den eller den punktbeskatning, men konkrete forslag er ikke fremkommet. På denne baggrund synes jeg man skal lade være med nu at bebrejde finansministeren, at han ikke holder de løfter, som — så vidt jeg forstod det — hele momsudvalget var klar over ikke ville kunne holdes i denne situation.

Hilmar Baunsgaard: Må jeg til den højtærede finansminister, som ikke mente, at jeg kunne have ret i, at der var almindelige forventninger om at få foretaget justeringer af de indirekte afgifter, give den oplysning, at det, jeg sigtede til, var, at der hos de pågældende erhverv var en almindelig forventning, og det kan ministeren ikke være uenig med mig i at der var. Den forventning var skabt i og med den aftale, der blev truffet mellem socialdemokratiet, venstre og radikale i foråret 1966. Ministeren har ret i, at der var ikke denne almindelige forventning hos os herinde, vi kender jo også ministeren bedre end erhvervene.

Nu ved jeg godt — det har jeg jo med megen interesse lagt mærke til i den senere tid — at socialdemokratiet ikke kan lide, at jeg somme tider løfter en pegefinger, men hvis jeg nu lader være med at løfte pegefingern og siger, at det er slet ikke ment som nogen belæring, det er bare et spagfærdigt udtryk for min opfattelse, må jeg måske sige til ministeren, at når ministeren finder, at forudsætningerne, hvorunder en aftale er truffet af ministeren med to partier, er ændret, så tror jeg, ministeren ville gøre fremtiden for sig selv lettere, hvis han også tog en samtale med de to partier og bare stiltfærdigt meddelte: nu synes jeg, forudsætningerne er ændret. Vi accepterede jo fra det radikale venstres side ministerens ret til at arbejde ud fra ændrede forudsætninger, hvilket ikke er det samme som, at vi var enige med ministeren i alle konklusionerne. Men jeg tror, man ville gøre sig selv en tjeneste og sin fremtid lettere, hvis man huskede, at man godt en gang imellem kunne invitere partier til at få en oplysning, selv om man ikke lige stod og havde brug for, at de ydede en stemmemæssig service i den givne situation. Jeg tror, det på mange måder ville give et bedre klima. Det var ingen løftet pegefinger, det var bare en personlig opfattelse.

(Kort bemærkning).

Henry Christensen: Det er hr. Aksel Larsens bemærkninger, der giver mig anledning til at gå på talerstolen. Jeg må for det første oplyse hr. Aksel Larsen om, at det forslag, vi fremlagde, var baseret ikke på afgifter på omkring 1.100 mill. kr., men på afgifter på

[Henry Christensen.]

omkring 700 mill. kr., hvorefter hr. Aksel Larsen jo let kan regne ud, at derved var der blevet plads til væsentlige justeringer af afgifterne.

For det andet — og det er måske det mere interessante og det, hr. Aksel Larsen kalder det mere alvorlige — synes jeg, det er en overordentlig interessant betragtning, hr. Aksel Larsen anfører, at hvis der mellem partier er truffet aftaler om forudsætningerne for ændringer i givet fald af skatteskalaer eller afgiftsskalaer m. v., vil det stride mod parlamentarisk praksis, om regeringen skulle være forpligtet af sådanne aftaler. Jeg tror, hr. Aksel Larsen vil gøre sig selv og sit parti en betydelig tjeneste ved at studere den protokol, hr. Aksel Larsen har truffet aftale om med socialdemokratiet og regeringen, for så vidt angår momsprocentens fastsættelse i fremtiden.

(Kort bemærkning).

Aksel Larsen: Det bliver mere interessant. Jeg nødsages til at spørge: var der mellem de partier, der gennemførte afgiftsforhøjelserne i 1965 og i 1966, truffet aftale om, at forudsætningerne for disse afgiftsforhøjelser var sådanne og sådanne, og at disse forudsætninger ikke måtte fraviges, uden at de høje kontraherende parter dels var underrettet og dels havde godkendt det?

Finansministeren (Grimbaum): Jeg nødsages til at spørge hr. Henry Christensen direkte: hvis det ikke var tanken, at man skulle kunne lægge 10 pct. på tobaksvarer, spiritus osv., hvorfor bad venstre da om at få en sådan beregning? Det vil jeg gerne have svar på. Der er for mig ingen tvivl om, at venstre forbeholdt sig at kunne lave en skattereform med 10 pct.s afgift oven på alle disse ting.

Så siger hr. Henry Christensen, at finansministeren må affinde sig med, hvad ordførerne her siger. Ja, det er klart, at jeg aldrig ville blande mig ind i et sådant forhold; men jeg må da have lov til at sige, at hvis man ville have, at der ikke skulle være lagt moms på disse varer, så var det rette tidspunkt at drøfte dette på under skatteforhandlingerne, og jeg må have lov til at

fastslå, at det ikke er rejst i udvalgsarbejdet, og at det endvidere end ikke er rejst under den store debat, vi havde her i folketinget om merværdiafgiften. Det er jo det, jeg siger. Det er hverken kommet til udtryk i udvalget, i betænkningen eller under den store debat, vi havde her i folketinget, da merværdiafgiftsloven blev gennemført. Så kan man da godt undre sig en lille smule over, at det kommer her. Jeg kan da godt forstå det; nu har vi punktafgifterne til behandling her, og som jeg sagde i mit første indlæg, interesserer disse tekniske ting ikke særlig meget; så kan man altså snakke om det andet og give udtryk for sin gode vilje til at få en række punktafgifter nedsat.

Men jeg synes altså, at det havde været rigtigere at komme med disse ting et andet sted, og jeg vil da så her nøjes med endnu en gang at understrege, at vi har jo de samme ønsker om at revidere visse punktafgifter. Restaurationsskatten har regeringen nævnt i sit forslag til en skattereform som noget af det, der bør nedsættes; men jeg har også sagt: den skal ikke nedsættes i samme øjeblik, som vi gennemfører en forøget beskatning, der rammer et forbrugsvareområde som fødevarer. Det kan da ikke være hr. Henry Christensens mening, at vi i samme øjeblik, som vi gør det, skal ophæve restaurationsskatten. Vi er villige til at se på en ophævelse af restaurationsskatten, men vi mener ikke, at det skal være lige i dette øjeblik.

Så lige til hr. Hilmar Baunsgaard i anledning af hans bemærkninger om at samtale med de partier, man har indgået en aftale med. Det gør jeg da gerne. Hvis jeg havde haft den mindste fornemmelse af — bare den mindste fornemmelse af — at man havde forventninger om, at der var berettigelse i at komme med et forslag om, at vi ikke skulle have disse 400 mill. kr. ind denne gang, at vi skulle kompensere momsen ved en nedsættelse af disse afgifter, så havde jeg selvfølgelig talt med partierne, det er da indlysende. Men jeg har en helt klar fornemmelse af, at dette spørgsmål slet ikke var fremme i udvalget; man havde affundet sig med, at der ikke skulle ske nogen tilsvarende nedsættelse af disse punktafgifter, eller at merværdiafgiften i givet fald blev lagt oven på punktafgifterne.

(Kort bemærkning).

Henry Christensen: Jeg kommer til at sige til finansministeren, at det er ikke nogen særlig rar situation, ordførerne kommer i, når finansministeren giver et referat af udvalgsforhandlingerne, der ikke svarer til de faktiske forhold — og sådan må jeg karakterisere finansministerens udtalelse her i dag om, at det problem, hvorvidt momsens skulle lægges oven på afgifterne, ikke har været rejst i udvalget.

For det andet vil jeg gerne sige — og jeg håber ikke, det er undgået finansministerens opmærksomhed — at venstre indtog det standpunkt, at vi gik imod momsens i dens helhed.

(Kort bemærkning).

Knud Thomsen: Jeg er stadig en tilhænger af, at man her i salen drøfter det, der tidligere er sagt i salen, respektive kommet til udtryk i betænkninger eller beretninger; men når finansministeren selv antyder, at der i udvalget ikke har været drøftet en eventuel nedsættelse af de afgiftsforhøjelser, der fandt sted i januar 1966, så tvinger finansministeren mig til i lighed med hr. Henry Christensen at sige, at det er simpelt hen ikke rigtigt. Jeg har i alt fald ved to lejligheder selv rejst spørgsmålet, om vi da ikke skulle komme tilbage til en generel drøftelse af disse forhold blandt de mange andre forhold, der blev drøftet, og jeg erindrer tydeligt en lejlighed, hvor vi diskuterede i det mindste med tilslutning fra flere sider både cigaretafgift og ølafgift.

Finansministeren (Grünbaum): Jeg sagde jo ikke, at dette spørgsmål ikke havde været drøftet i udvalget. Jeg sagde tværtimod, at det havde været drøftet i udvalget, og at denne drøftelse endte i, at jeg gav tilsagn om, at vi ville optage hele dette spørgsmål om punktafgifterne til en almindelig gennemgang. Det gav jeg tilsagn om i udvalget, da vi drøftede hele dette problem om punktafgifterne, og det var det, der stod for mig som resultatet. Det er jo også helt i overensstemmelse med betænkningen, ikke sandt? Hvis man havde en anden opfattelse, skulle det jo være kommet frem på en eller anden måde i betænkningen;

det har man ikke haft, det har man ikke givet udtryk for i betænkningen, og man har end ikke givet udtryk for det her under den debat, vi havde om merværdiafgiften.

Det er disse 3 punkter, der er det væsentlige: 1) mit tilsagn om at tage hele punktafgiftsområdet op til en kulegravning — som vi har kaldt det — som resultat af de drøftelser, vi havde om disse spørgsmål; 2) at kravet om, at merværdiafgiften ikke skulle lægges på disse varer, ikke kommer til udtryk i betænkningen fra de pågældende partier, og 3) at spørgsmålet overhovedet ikke nævnes under den debat, vi havde her i folketinget om merværdiafgiften. Det er det, der er afgørende for mig. Jeg synes ikke, at man kan sige andet, end at der har ikke været nogen almindelig fornemmelse af, at man skulle indfri et løfte, for man havde affundet sig med, at forudsætningerne var bristet.

(Kort bemærkning).

Niels Westerby: En diskussion som denne her bliver man jo en lille smule benøvet over. Det er vel ikke nogen hemmelighed, at dengang de 3 partier, socialdemokratiet, venstre og det radikale venstre, vedtog afgiftsforhøjelserne i de love, vi her behandler, var de 3 partier ikke særlig stolte ved situationen; det var, som om modet ikke rigtig var til stede, og det var selvfølgelig i lyset af dette manglende mod, at man dengang gav en beroligelse til befolkningen, idet man sagde: dette her er en a conto-forhøjelse, og vi lover jer, kære befolkning, at når merværdiafgiften bliver indført, falder dette her væk; det er kun en foreløbig, en delvis momsgennemførelse, der her er tale om.

Det er den slags ting, der fører til en diskussion som denne om forudsætninger og detaljer, for alle, der kendte til den statsfinansielle situation, og alle, der kendte til forholdene herinde, vidste, at disse løfter kunne ikke holdes, der var ganske enkelt ikke dækning for dem. Der blev dengang givet befolkningen en forestilling om, at forhøjelserne ville falde væk, når momsens blev gennemført, skønt man godt vidste herinde, at det ikke kunne lade sig gøre. Det er på denne baggrund, at der —

[Niels Westerby.]

forståeligt — rejser sig en vis harme i befolkningen over, at det, man forventede efter udtalelserne fra de 3 partier, ikke sker.

Jeg vil gerne have lov til i denne forbindelse at sige, at vi melder i hvert fald hus forbi, for vi deltog ikke i afgivelsen af den slags løfter dengang; vi vidste udmærket godt, at når merværdiafgiften skulle gennemføres, kunne disse afgifter ikke falde bort, og jeg vil gerne bede det høje ting tænke på, at hvis disse afgifter skulle falde bort ved merværdiafgiftens gennemførelse, var der blevet endnu mindre ud af skatte-reformen end det lille, der blev.

(Kort bemærkning).

Hilmar Baunsgaard: Det er jo altid med en vis betagelse, man lytter, når det ærede medlem hr. Niels Westerby vil belære os andre om, hvad man kan, og hvad man ikke kan. Jeg må stiltørdigt sige, at disse afgifter til et beløb af 400 mill. kr. kunne man sagtens ophæve, hvis man ville det i forbindelse med merværdiafgiftens gennemførelse. Spørgsmålet var, om man ville anvende de 400 mill. kr. til det eller til noget andet; men at fremstille det, som om der ingen mulighed var derfor, er jo simpelt hen ude af kontakt med virkeligheden.

(Kort bemærkning).

Niels Westerby: Det er også altid med den største betagelse, jeg lytter til det ærede medlem hr. Hilmar Baunsgaard.

Men det, der bliver tilbage i denne sag, er, at hvis afgifterne på de 400 mill. kr. skulle falde bort, så ville der ved merværdiafgiftens indførelse blive endnu mindre til indkomstskattelettelse, og jeg har i alt fald lagt mærke til, at hr. Hilmar Baunsgaard i debatterne både herinde og ude i landet har sagt, at ved merværdiafgiftens indførelse skal der ske virkelige indkomstskattelettelse. Hvis nu hr. Hilmar Baunsgaard også vil have disse 400 mill. kr. væk, så bliver der ikke noget som helst tilbage

af det ærede medlems tale om, at der også skulle blive indkomstskattelettelse, så jeg må ærlig talt sige, at — ja, det er underligt, men jeg bliver nødt til at citere igen — det ærede medlem er fuldstændig ude af kontakt med virkeligheden.

(Kort bemærkning).

Hilmar Baunsgaard: Jeg kan bekræfte, at det ærede medlem hr. Niels Westerby ikke totalt savner evnen til at regne, men somme tider svarer resultatet ikke helt til det faktiske facit. Et nettoprovenu af merværdiafgiften på 2,4 milliarder, 2.400 mill. kr., giver mulighed for at anvende 400 mill. kr. til et formål og endda have noget tilbage til de andre. Det er et simpelt regnestykke i kontakt med virkeligheden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at de seks lovforslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af tre kommissioner vedrørende forurening [af Antonsen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XVII) findes i tillæg A. sp. 2817, fremsættelsen i tidenden sp. 3568).

Sagen sattes til forhandling.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Der er formentlig ingen i eller uden for denne sal, der underkender den betydning, som